

28.5.2024 2. helluntain jälkeinen viikko, tiistai

Päivän epistola

”Työntekijälle maksettua palkkaa ei katsota armosta saaduksi vaan ansaituksi Jos taas jollakulla ei ole ansioita mutta hän uskoo Jumalaan, joka tekee jumalattoman vanhurskaaksi, Jumala lukee hänen uskonsa vanhurskaudeksi. Ylistäähän Daavidkin autuaaksi sellaista ihmistä, jonka Jumala katsoo vanhurskaaksi hänen teoistaan riippumatta: - Autuaita ne, joiden pahat teot on annettu anteeksi ja joiden synnit on pyyhitty pois. Autuas se mies, jolle Herra ei lue viaksi hänen syntiään. Koskeeko nyt tämä autuaaksi ylistäminen vain ympärileikattuja vai myös ympärileikkaamattomia? Mehän sanomme: Jumala katsoi Abrahamille vanhurskaudeksi uskon. Oliko Abraham silloin ympärileikattu? Ei ollut, hän oli vielä ympärileikkaamaton. Hän sai ympärileikkauksen merkin sen vakuudeksi, että hänet oli hyväksytty vanhurskaaksi jo, kun hän ympärileikkaamattomana uskoi. Näin hänestä tuli kaikkien niiden isä, jotka uskovat ja jotka katsotaan vanhurskaiksi, vaikka he ovat ympärileikkaamattomia. Samoin hän on ympärileikattujen isä, jos nämä myös seuraavat sitä uskon tietä, jota isämme Abraham kulki ollessaan vielä ympärileikkaamaton.” (Room. 4: 4 – 12)

”Työntekijälle maksettua palkkaa ei katsota armosta saaduksi vaan ansaituksi.” Tämä teksti viittaa meidän tekstimme edellä olevaan tekstiin, jossa puhutaan Abrahamin vanhurskaudesta. Paavali toteaa siinä yhteydessä, että Abrahamkin tuli vanhurskaaksi uskosta, ei teoista. Usko Jumalaan tekee ilman ansioita olevan vanhurskaaksi. Abrahamin kohdalla juutalainen perinne käyttää sanaa muukalainen (1. Moos. 23: 4), siis Abrahamia pidettiin pakanana. Kun Jumala kutsui Abrahamia, sillä hetkellä Abraham oli ”jumalaton”, mutta uskon takia hän vastasi kutsuun, uskoo Jumalaan ja ”Jumala lukee hänen uskonsa vanhurskaudeksi”.

Paavali juutalaisten aikalaistensa tavoin piti Psalmien kirjaa Daavidin laatimana. Psalmi, jota lainataan, on kuitenkin myöhäisempää perua. ”Jumala katsoo vanhurskaaksi” on juuri ennen psalmista tehtyä lainausta. Vanhurskaita ovat ne, joista kerrotaan psalmissa. ”Autuaita ne, joiden pahat teot on annettu anteeksi ja joiden synnit on pyyhitty pois. Autuas se mies, jolle Herra ei lue viaksi hänen syntiään.” (Ps. 32: 1 – 2). Tekstissä ei puhuta mitään siitä, että pitäisi ”ansaita jotain” tullakseen vanhurskaaksi, vaan että tullaan vanhurskaaksi, kun pahat teot on annettu anteeksi, joiden synnit on pyyhitty pois, jolle Herra ei lue viaksi hänen syntiään. Toimijana tässä on Jumala. Herran armo ympäröi sen, joka häneen turvaa (Ps 32: 10). Näin Paavali, käyttäen hyväkseen sekä Abrahamia että Davidia, todistaa, että vanhurskaaksi tullaan lahjoitetun armon kautta.

Ketä autuaaksi ylistäminen koskee, vain juutalaisiako? Paavali osoittaa, että se koskee kaikkia, sekä juutalaisia että pakanoita. Abraham oli vielä pakana (ympärileikkaamaton) kun ”Jumala katsoi Abrahamille vanhurskaudeksi uskon”. ”Abram uskoi Herran lupaukseen, ja Herra katsoi hänet vanhurskaaksi (1. Moos. 15: 6) on ensin. Sitten myöhemmin tulee Abrahamin ja hänen väkensä ympärileikkaus: ”Niin Abraham ympärileikkasi vielä samana päivänä poikansa Ismaelin ja talonsa muut miehet ja poikalapset, sekä oman väen että rahalla ostamansa orjat, kuten Jumala oli käskenyt hänen tehdä. Abraham oli yhdeksänkymmentäyhdeksänvuotias, kun hänen esinahkansa leikattiin.” (1. Moos. 17: 23 – 24) Ensimmäinen Mooseksen kirja on osittain ongelmallinen tapahtumien ajoitusten suhteen. Vanhurskaaksi lukemisen ja ympärileikkauksen toteuttamisen välillä näyttäisi olevan toistakymmentä vuotta.

Paavali on hyvin varovainen sanoissaan. Ympärileikkaus oli alun perin merkki liitosta Jumalan ja Aabrahamin perheen välillä (1. Moos. 17: 11). Myöhemmin asia mietittiin toisella tavoin, ympärileikkaus nähtiin merkinä kuulumisesta tiettyyn kansaan ja erona muista kansoista (Tuom. 14: 3, 1. Sam. 14: 6). Paavali nimittää ympärileikkausta merkiksi vanhurskaudesta.

Paavali toteaa, että Abraham on ympärileikkaamattomien ”isä”, sillä Jumalan todetessa hänet vanhurskaaksi hän oli ympärileikkaamaton. Hän on myös ympärileikattujen ”isä”. Juutalaisten on seurattava hänen uskoaan ja esimerkkiään Jumalan palvelijana. Abrahamin ”hengellinen isyys” on osa Jumalan pelastussuunnitelmaa kaikille ihmisille.

Päivän evankeliumi

”Varokaa vääriä profeettoja. He tulevat luoksenne lampaiden vaatteissa, mutta sisältä he ovat raatelevia susia. Hedelmistä te heidät tunnette. Eihän orjantappuroista koota rypäleitä, eikä ohdakkeista viikunoita. Hyvä puu tekee hyviä hedelmiä, huono puu kelvottomia hedelmiä. Ei hyvä puu voi tehdä kelvottomia eikä huono puu hyviä hedelmiä. Jokainen puu, joka ei tee hyvää hedelmää, kaadetaan ja heitetään tuleen. Hedelmistä te siis tunnette heidät. ”Ei jokainen, joka sanoo minulle Herra, Herra, pääse taivasten valtakuntaan. Sinne pääsee se, joka tekee taivaallisen Isäni tahdon.” (Matt. 7: 15 – 21)

Profeetallisuus on Hengen ohjaamaa tai karismaattista toimintaa. Matteuksen evankeliumissa profeetoista on vähän mainintoja. Matteus ei ole profeettoja vastaan, mutta hän on varovainen suhteessa heihin, ettei heidän toimintansa ylikorostuisi varhaisessa kirkossa. Matteus selkeästi pyrkii keskittymään Jeesuksen opetukseen. Matteus on samanaikaisesti myös opettaja ja korosti luovuutta,

joten hän ei vastustanut profeettoja. Hän on paimen, joka pyrkii pitämään ongelmat poissa.

”Varokaa vääriä profeettoja” eli väärää opetusta. Jo varhaisen kirkon aikana esiintyi totuudesta poikkeavaa opetusta. Nämä väärät opettajat ovat samanaikaisesti taitavia, mutta petollisia. Lampaiden vaatteet tarkoittaa nöyristelevää ja imartelevaa esiintymistä. He puhuvat makeasti, mutta heidän puheeseensa sisältyy ansa. Mistä tuntee oikean ja väärän profeetan? Heidän työnsä hedelmistä. Väärä profeetta voi jonkin aikaa onnistua näyttelmissään. Mutta jos profeetan työ ei tuokaan hyvää tulosta vaan esimerkiksi hajaannuksen tai riitoja, silloin hän ei ollut oikea profeetta.

Jeesus kuvaa tekopyhiä sanoilla orjantappura ja ohdake. ”Huono puu” on jokainen sellainen ihminen, joka on mieltynyt mukavaan ja hillittömään elämään. Huono puu ei voi tuottaa hyvää hedelmää. Tekstin kohdalla tulee olla tarkka. Teksti ei kiellä sitä mahdollisuutta, etteikö huonosta puusta voi tulla hyvä puu. Muutos on mahdollinen, mutta se edellyttää mielenmuutosta eli katumusta.

Tämän tekstin samankaltaisuus Johannes Kastajan opetuksen kanssa on näkyvä (Matt. 3: 8 – 11). Johannes opettaa: ”Tehkää hedelmää, jossa kääntymyksenne näkyy” ja edelleen: ”Kirves on jo pantu puun juurelle, jokainen puu, joka ei tee hedelmää, kaadetaan ja heitetään tuleen.” Hedelmä, jossa kääntymys näkyy, on katumus ja siitä alkava oikea elämäntapa.

Kenelle Jeesus ja Johannes puhuivat? Johannes toimi Juudean erämaassa ja Juudean asukkaat olivat (pääasiassa) juutalaisia. Jeesuksen puheen kuulijoina mainitaan erikseen sekä kansanjoukot että opetuslapset. Todennäköisesti enemmistö kuulijoista oli juutalaisia.

”Ei jokainen, joka sanoo minulle Herra, Herra, pääse taivasten valtakuntaan.” Se muistuttaa profeetta Hoosean tekstiä: ”Se huutaa minulle: ”Jumalani! Me tunnemme sinut, me olemme Israel!” (Hoos. 8: 2) Kirkon kannalta ymmärrettynä tässä Jeesus jo paljastaa itsensä. Sana ”minulle” kohdistuu Jeesukseen. Sana Herra on sana, jolla kuvattiin myös Jumalaa. Jeesus, tosin vielä peitellysti, kertoo olevansa Jumala. Lause kertoo, että suullisen puheen lisäksi tarvitaan toimintaa. Sitä ei ole jokin yksittäinen teko, vaan se on koko ihmisen elämään vaikuttava asenne. Jumalan valtakuntaan pääsee se, ”joka tekee taivaallisen Isäni tahdon.”